

Силабус курсу

Літературна критика в українському письменницькому епістолярії

Освітній ступінь – бакалавр

Галузь знань: 01 Освіта

Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Освітньо-професійна програма «Українська мова і література»

Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 4 рік, 1 семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Дні занять: згідно з розкладом

Консультації: згідно з розкладом

Мова викладання: українська

Керівник курсу

	к. філол. н., доц. Вашків Леся Петрівна
Контактна інформація	filolog027@elr.tnpu.edu.ua

Опис дисципліни

Курс «Літературна критика в українському письменницькому епістолярії» належить до дисциплін фахової підготовки філолога, що передбачає актуалізацію та поглиблення знань здобувачів вищої освіти про особливості розвитку української літературної критики у період ХІХ – поч. ХХ ст. На матеріалі письменницьких листів передбачено розгляд поглядів митців на роль і завдання літературної критики; з'ясування особливостей т. зв. письменницької критики, становлення і специфіки функціонування епістолярних літературно-критичних оцінок, які наявні різною мірою у листах майже усіх діячів української культури зазначеного періоду. На цій основі базуються висновки про специфіку епістолярної літературної критики, а також охарактеризована поетика листа як жанру, котрий у межах своєї специфіки спроможний був уміщати й літературну критику. Акцентовано актуальність письменницького листа як джерела літературної критики в умовах геополітичної розчленованості українських земель між двома імперіями, бездержавного статусу нації, чинності заборонних щодо української культури Валуєвського (1863 р.) та Емського (1876 р.) документів у царській Росії.

Зміст дисциплін «Літературна критика в українському письменницькому епістолярії» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців-філологів, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньої програми.

Навчальний контент

	Теми	Результати навчання
1	ТЕМА 1. ПОЕТИКА ЛИСТА І СПЕЦИФІКА ЕПІСТОЛЯРНОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ	Знати основні поняття та категорії літературної критики, її специфіку; розуміти жанрову структуру та різновиди листа, вміти виокремлювати у листах письменників літературно-критичні оцінки та аналізувати їх.
2	ТЕМА 2. РОЗВИТОК У ЛИСТАХ ПИСЬМЕННИКІВ ПОГЛЯДІВ НА РОЛЬ І ЗАВДАННЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ	Характеризувати роль і завдання літературної критики через їх вияв у листах письменників ХІХ ст.: Г.Квітки-Основ'яненка, Т.Шевченка, П.Куліша, Л.Глібова, І.Нечуя-Левицького, І.Франка, О.Кобилянської, В.Стефаника, М.Коцюбинського, Лесі Українки та ін. Розуміти специфіку і спосіб відображення українського літературного процесу в епістолярній спадщині письменників.
3	ТЕМА 3. ОЦІНКА РОЛІ ЦЕНЗУРИ І ПРЕСИ В ПИСЬМЕННИЦЬКОМУ ЛИСТУВАННІ	Розуміти дієвість епістолярної критики за умови цензурних заборон та відсутності систематичної української періодики. Виокремлювати листи письменників кінця ХІХ – поч. ХХ ст. з судженнями про конкретні тогочасні українські видання. Усвідомлювати високий рівень вимог письменників до тогочасних українських періодичних видань: науковість, художність, об'єктивність, чіткість громадянської позиції, орієнтацію на певного читача, на кращі зразки світової літератури. Уміти характеризувати зафіксовану у листах вимогливість митців до періодичних видань.
4.	ТЕМА 4-5. ПИСЬМЕННИЦЬКА ЕПІСТОЛЯРНА КРИТИКА ТВОРІВ СУЧАСНИКІВ: ВИДИ, ФОРМИ ВИЯВУ, ФУНКЦІЇ.	Розуміти природу листа, її іманентну схожість з іншими критичними жанрами. Усвідомлювати перевагу листа через його приватність та діалогічність (лист-послання – лист-відповідь); акцентувати його значення для розвитку національного письменства у реаліях означеного часу в Україні. Знати форми вияву літературно-критичних оцінок у листах. Орієнтуватися в епістолярній літературній критиці українських письменників ХІХ – поч. ХХ ст.

		Орієнтуватися у функціях письменницької епістолярної критики, вміти означувати її вплив на творчість митців.
5	ТЕМА 6. СУТНІСТЬ САМОКРИТИЦИЗМУ ПИСЬМЕННИКІВ. ПОЛЕМІКА АВТОРІВ З КРИТИКАМИ.	Знати листи українських письменників ХІХ – поч. ХХ ст. з критикою чужих творів та листи з автокритикою (автокоментарями). Усвідомлювати потребу письменників у самокритиці, їхні мотиви: осягнення сутності і своєрідності власної творчості, свого місця в літературному процесі. Уміти порівняти листовний (приватний) варіант літературно-критичних оцінок з їх журнальними чи газетними (публічними) версіями. Аналізувати листовний перебіг дискусії, викликані статтею С.Єфремова «В поисках новой красоты», вміти порівняти його відкритий (у пресі) та заочний (у листах) варіанти.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 08	Науково-дослідницька. Здатність виконувати навчально-дослідні завдання; володіння науково-дослідними методами відповідного фахового спрямування. Критична обізнаність та інтелектуальна чесність.
ФК 03	Літературознавча. Знання про основні тенденції розвитку і своєрідність літературного процесу, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, стилів і жанрів української літератури, історії зарубіжної літератури, фольклору. Розуміння основних проблем теорії літератури: література та дійсність, генезис і функція літератури, зміст і форма в літературі, критерій художності, літературний процес, літературний стиль, художній метод в літературі; проблем поетики: образ, ідея, тема, поетичний рід, жанр, композиція, поетична мова, ритм, вірш, фоніка в їх стильовому значенні. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди

	розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.
ФК 06	Літературознавчо-критична. Здатність осмислювати мистецтво слова як систему систем.

Літературні джерела

1. Skwarczynska S. Teoria listu. Lwow, 1937. 373 s.
2. Брюховецький В.С. Специфіка і функції літературно-критичної діяльності. Київ : Наук. думка, 1986. 171 с.
3. Вашків Л.П. Епістолярна літературна критика: становлення, функції у літературному процесі. Тернопіль : Поліграфіст, 1998. 134 с.
4. Вертій О. «Неволя живої душі не уб'є...». Використання документальних матеріалів під час вивчення творчості П.Грабовського. *Українська мова і література в школі*. 1989. № 9. С. 18-26.
5. Гром'як Р. Т. Історія української літературної критики (від початків до кінця ХІХ ст.) : посіб. для студ. гуманіт. фак. вузів. Тернопіль : Підручники і посібники, 1999. 224 с.
6. Загоруйко Н. Таборовий епістолярій українських шістдесятників (літературно-естетичний дискурс). Київ : Смолоскип, 2018. 256 с.
7. Коцюбинська М. «Зафіксоване й нетлінне»: Роздуми про епістолярну творчість. Київ : Дух і Літера, 2001. 300 с.
8. Коцюбинська М. З епістолярної класики: передне слово до публікації невідомих листів В.Стефаника та О.Олеся. *Сучасність*. 1994. № 10. С. 162-163.
9. Коцюбинська М. Історія, оркестрована на людські голоси. Екзистенційне значення художньої документалістики для сучасної української літератури. Київ : Вид. дім «КМ Академія», 2008. 70 с.
10. Коцюбинська М. Листи і люди. Роздуми про епістолярну творчість. Київ : Дух і Літера, 2009. 584 с.
11. Кузьменко В.І. Письменницький епістолярій в українському літературному процесі. 20-50 років ХХ ст. Київ : НАН України, Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка, 1998. 305 с.
12. Ляхова Ж.Т. За рядками листів Тараса Шевченка. Київ : Дніпро, 1984. 134 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчим балом (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату через поважні причини.
- **Політика щодо академічної доброчесності:** списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т. ч. із використанням мобільних

девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

● **Політика щодо відвідування:** відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн режимі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Теми 1-6 – усне опитування, тести, завдання	60
Есе/презентація (теми 1-6)	40

**До силабусу також готуються матеріали
навчально-методичного комплексу:**

- 1) Навчальний контент (конспекти лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Завдання для підсумкового контролю (теми есе/презентацій)
- 4) Електронне навчання в системі MOODLE